

Tóth László

Kétféle zongora egy zongoraművésszel

2018. november 16-án Bogányi Gergely, Kossuth-díjas zongoraművész koncertjére került sor Zalaegerszegen a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben. Az esten közreműködött a Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar, Sándor János vezényletével. A koncert műsora a következő volt: Chopin: h-moll Scherzo, Schubert: c-moll szonáta, Chopin: f-moll zongoraverseny.

Számos, a megszokottól eltérő, különleges momentum színesítette az előadást. Nem túl gyakori ugyanis, hogy egy estén hallhatunk egy művészt félidőn keresztül szólóban, majd a második félidőben pedig versenymű szólistájaként. Szólóest és zenekari koncert efféle keveredését bevallom, máshol még nem hallottam, itt Zalaegerszegen viszont már többször is. A közönség szempontjából úgy érzem, mindenképpen szerencsés ez a programszerkesztés. Közel egy óra zongoramuzsika után – legyen az bármilyen lenyűgöző, színes, virtuóz előadás – jólesik a szimfonikus zenekar sokszínűségét hallani. Továbbá az előadó is több oldalát mutathatja meg, ha nem csupán egyedül lép a színpadra.

A koncert másik különlegességét azok a zongorák adták, amelyeken Bogányi Gergely játszott. Elhozta magával saját fejlesztésű „csodazongoraként” elhíresült hangszerét, illetve játszott a hangversenyerem nemrég felújított Steinway zongoráján.

A Bogányi-zongora különlegessége, hogy a megszokottól eltérően, az egyik fő alkotó eleme, a rezonánslapja nem fából, hanem karbonkompozitból készült. Ennek több oka is van, egyrészt Bogányi Gergely úgy gondolta, tartósabb, az időjárás viszontagságainak ellenállóbb hangszer hozhat létre ezzel a technológiával. Való igaz, a zongorák meghibásodásának egyik oka a rezonáns lap megrepedése, mely a hőmérséklet és a páratartalom változása miatt következik be. Ez talán nem történik meg, ha a rezonáns nem élő, hanem műanyagból készül. Másrészt a nagy zongoragyárak korábban megtehették, hogy a legkiválóbb alapanyagokat használták, a fákat sokszor akár 50 éven keresztül is szárították, mielőtt hangszer készítették belőle. Erre ma ritkán van lehetőség.

A Bogányi-zongora másik specialitása a formája, mely sokkal modernebb, mint klasszikus társaié. Ennek a dizájn kívül akusztikai szerepe is van, hiszen így a hangszer jobban a közönség felé irányítja a hangját. Ezt a hangszeret először a koncertet megelőző estén, a zenekari próbán hallhattam. Kissé fancsali képpel ültem a hangversenyeremben, ez lenne a „csodazongora”? Hangját túl ércesnek, kopogósnak találtam, és kicsit olyan érzés volt, mintha a melegség, a természetesség elveszett volna belőle. Másnap azonban egy hangszerész órákon keresztül dolgozott rajta, hangját a teremhez igazította, és nekem is volt alkalmam kipróbálni a hangszeret. Véleményem gyökeresen megváltozott. Nagyszerű érzés volt játszani rajta, mindenben engedelmessé vált, a lehelet finom pianissimótól a markáns fortissimoig ezer féle színt, árnyalatot lehetett rajta játszani. Mindezt játszani könnyedséggel. A mechanikája tökéletes, mindenben kiszolgálja az előadót.

A hangversenyerem zongorája egy valamivel több, mint száz éves Steinway & Sons O modell, mely 2018 nyarán sok tekintetben megújult. Külseje gyönyörű lett, új húrokat kapott és számos kopó alkatrész cseréjére is sor került. Sajnos a hang megszólaltatásának egyik lényeges elemét, a kalapácsfejeket nem cserélték ki. És hangszín beállítása, az intonálás, valamint a mechanika szabályozása sem sikerült tökéletesen. Ha egy koncerten két hangszer is megszólal, a hallgatóság óhatatlanul összehasonlítja azokat. Itt azonban két teljesen különböző paraméterekkel rendelkező instrumentumról van szó. A Steinway a kisebbek közé tartozik, hossza mindössze 180 centiméter, míg a Bogányi-zongora közel kétszer akkora 300 centiméter. A hosszúság nem csak a hangszer testében, hanem a húrok hosszában és a rezonáns lap méretében is megmutatkozik. Egy kisebb zongora basszusa soha sem lesz olyan telt, mint egy nagyobbé, itt azonban az általános hangerőben, a felhangok gazdagságában is jelentős különbség mutatkozott a két hangszer között, a Bogányi-zongora javára. Viszont a Steinway zongorának is lelke van, ez is szerethető hangszer.

Az említett külső körülmények talán csak még emlékezetesebbé tették a koncertet, mely meglehetősen ünnepre sikeredett. Bogányi Gergely fantasztikusan zongorázott, lenyűgöző volt az az átélés, ahogyan előadta a műveket bármelyik zongorán. Minden porcikájában a pillanatnak élt, minden egyes hanggal, motívummal valamit adni szeretett volna a közönségének, megmutatni, hogy amit játszik, mennyire fenséges, felemelő muzsika. Nehéz szavakat találni arra a szuggesztív előadásra, amit bemutatott nekünk. Nem törekedett a tökéletességre, nem akart nagyléptékű zenei összefüggéseket felfedni. Egyszerűen csak elbűvölt bennünket, magával ragadott, felejthetetlen élményt szerzett. A Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar Sándor János vezényletével szintén kihozta magából a maximumot. Hangzása tiszta, homogén volt, gyönyörű pianissimokat hallhattunk a muzsikusoktól. Az együttes méltó partnere volt Bogányi Gergelynek. A koncert végén a közönség hosszasan ünnepelte az előadókat.